

Živa se torej ni samo smatral kot praogenj (pervotni ogenj), temoč tudi kot pravoda (pervotna voda), zato tudi Živa ima ravno tako priime Narayana kakor Brahma in Višnu (glej: Indian Antiquities I. preface LXXXVII in LXXXVIII., dalje: Anc. History of Hindost. I. 60.) Tako se razjasnuje, zakaj jednake izraze za ogenj in vodo nahajamo.

Tudi egipčanska Isis je po Heraklitu in drugih Stoikih (glej: Creuzer Symbol. II. 168), ocean, pravoda, iz ktere se je solnce rodilo, in iz ktere se zvezde redijo. Pa kakor je Isis porodnica solnca, tako tudi Bhavany bogov (Brama-ta, Višnuta in Živata) mati, katerih drugi ni samo predstavnik vode, temoč tudi solnca, in se veli Chris, Kršna, Krishna, sol in ecclipsi (glej: Creuzer I. 623.) in poslednji se naravnost solnce imenuje (Paulin. Syst. p. 99.) Zato kranjski Gorenci, kadar kres kurijo, kateri je spomin starega solnčnega častja, si leseno kolo napravijo, ktero na klin nataknejo in pod kresom okoli ženejo klicaje: „Let' Šiva *) let'!“ pozneje pa to kolo v ogenj veržejo. Prav za prav so tedaj primerili Živo Norejo egipčanski v rimsko bogočastje prijeti Izidi.

(Dalje sledi.)

Ozir po svetu.

Še nekaj od Dobruče.

Kar so Rusi vzeli Dobručo, se svét radovedno ozira na ta severno-izhodni del Bulgarije med Donavo in črnem morjem, kjer se bojo gotovo še godile imenitne reči. Hočemo tedaj še kaj povedati od Dobruče.

Dobruča, 200 štirjaških milj velika, šteje sedaj komaj 20.000 stanovnikov. V letu 1812 in 1828 je v rusovsko-turških vojskah toliko terpela, da sedaj ni drugač kot velika pušava; kamor okó seže, se ne vidi ne dervesa ne germa. Komaj tretjina vasi, ki so na zemljovidih zapisane, še stoji. Že Rimci so nekdanj vedili, da je zemlja sila nerodovitna, zato so Mezio zgradili z zidano ograjo (Trajanovim nasipom), ki se razprostira od Rasove do Kostenč. Ta zgraja, ki je na nekterih mestih dvojna, na nekterih celò trojna, se je še povsod 8 do 10 čevljev visoka ohranila; od zunaj je graben izkopan, od znotraj pa ležé veliki obdelani kamni, iz katerih je obstalo nekdanj močno zidovje; na zahodni strani te Trajanove zgraje so jezera in močvirji Černevide. Pomina vredno je, da je mesto Tomi, kjer je Ovid v pregnanstvu svoje „žalostnice“ (l. tristium) pisal, v Dobruči ležalo, ne deleč od Tulče.

Neki prusk oficir, ki je mesca listopada 1837 po Dobruči popotoval, jo popisuje takole:

„Ko je človek človeka pregnal iz te okrajne, je zapadla živalim. Nikdar nikjer še nisem videl toliko in tacih orlov kakor tukaj; tako prederzni so bili, da smo jih z bičem lahko dosegli, in le neradi so za malo časa odleteli proč. Brez števila jerebíc se je tako rekoč pod nogami naših konj vzdigovalo iz suhe trave, kjer je kmalo jastrob na nje prežal. Cele čede dropelj so se vzdigovale od tal, ko smo jim bliže prišli, in dolge rajde žerjavov in divjih gosk so plavale nad nami v zraku. V mlakah poleg Donave tičé bivoli do nosa v vodi, in po polju se klatijo psi volkom enaki. Ko smo jezdili memo

nekega donavskega otoka, na katerem so se pasle kobile, so jele na glas razgatati, in nektore žbeta so planile v vodo, da bi k nam priplavale. Race v bičju so se prestrašile in čuda veliko divjih labudov se je vozilo v velicah krogih po vodi.

Niže doli na Donavi pa je dežela že prijetniša.

Jugoslovansko slovstvo.

Še nekaj o slovstveni zapuščini Stanko Vraz-a.

(Konec.)

S to dostavo menim, da sem dopolnil popis svoj Vrazove zapuščine, o kateri je tudi častiti gosp. Josip Praus, katerega ime sedaj na čelu od novega leta sem tako izverstnega „Nevena“ čitamo, nekdanj v svoji „Südslawische Ztg.“ po smerti Vrazovi pravično razsodil: „da Vrazova zapuščina je zares bogata in znamenita“. Ker vémo, da je g. Praus te besede le iz vlastnega prepričanja moral izreči, so nam toliko milejše. Pa tudi g. Bogović je v 3. listu „Nevena“ od l. 1852 (I. teč.) na 1. str. jasno rekel, da je Vrazova zapuščina „dosta znamenita“. Kako je le to, da ti domorodci sedaj molčé in da ne poterdijo ne mojih, ampak svojih besed? Resnica od lani mora biti tudi resnica letos!

Serčno nas je veselilo slišati, da preslavni gosp. Terstenjak piše življenjepis svojega premilega prijatla Vraza, ker se smemo nadjati, da v tem delu bo dosti do zdaj zakritih in neznanih črtic iz življenja plemenitega pokojnika na dan došlo, da se tako slava Vrazova razširja po širokem Slovanstvu! — Pa tudi menda ne manj, kakor una novica nas, bo veselila gosp. Terstenjaka ta novica, da sta že dva životopisa o Vrazu pod peresom. Saj je življenje in delavnost Vrazova taka bila, da zasluži, da se več razboritih rodoljubov za čast našega pesnika zedini in da se gorljivo pobrinejo, da bo ta životopis kolikor mogoče popoln in natančen. Jednega iz teh g. Terstenjaku menda dozda še neznanih životopisov spisuje gosp. Vladislav Vežić, znani književnik in vredni prijatelj Vrazov. Slišali smo iz verjetnih ust, da je Vraz temu svojemu vernemu prijatelju malo pred svojo smertjo dušo odperl in najtajnejše namere svoje in teženje svojega duha odkril, in po tem bi utegnil životopis g. Vežića, kar se tiče poslednje dōbe slavnega moža, naj popolnejši biti. Ker pa tudi vémo, da bo g. Terstenjakov životopis naj popolnejši, kar se tiče ne manj važne dōbe pervejšee našega pesnika, bo naše književstvo lepo obogatjeno z dvema životopisoma slavnega našinca, prevažnima v vsakem obziru *).

Druge pa resnice v poslednji dōbi Vrazovi bode odkrilo tretje delo te verste, ktero bo, ako Bog dá, pod čednim naslovom: „Čertice o Stanku Vrazu. Prinesek k obširnišem životopisu naj plemenitijega Jugoslavena“ berž ko bo moč za tisk pripravljeno in tiskaru izročeno **). Spisatelj, kateri se med posebne poštovatelje rajnega Vraza šteje, bo delce ob svojem času že sam oglašil. V njem pridejo take resnice na dan, katerih ne bo v Terstenjakovem, ne v Vežićevem životopisu.

Iz zlatnega Praga ***).

*) Slovenski narod prav izgovarja Šiva indiški Shiva. Dozdaj smo zmiraj pisali Živa, kar pa je bilo krivo. Bodemo se pri prepisu celega dela vsih takošnih pregreškov ogibali. Tudi bodemo skerbili, da bodo na sanskritske besede z latinskimi čerkami pisani naglaski se prav postavljali. Dozdaj to ni bilo povsod mogoče, ker rokopis hitro pišaje in hitro v tisk odposlaja smo večkrat pozabili jih povsod postaviti in besede poznamljati, kakor je treba, in tudi pri natisu se še marsikak pogrešek vrine. Naj se tedaj kritikarji ne spodtikajo in ne mislijo, da ti pogreški iz naše neumnosti izvirajo. Pisatelj.

*) Akoravno smo slišali omenjeno novico iz verjetnih ust, in jo tedaj imamo za gotovo stvar, se vé da bi nam posebno ljubo bilo, ako bi se pridni gosp. Vežić še posebno oglašil in povedal: ali bo skoraj važno delo dognal? in kdaj ga misli izdati?

**) Čisti dohodki tega početja so namenjeni za spominek Vrazov. Pisatelj.

***). V 14. listu „Novic“ v članku „o Vrazovi zapuščini“ beri na 3. str. tega lista v 2. stolpu od zgoraj namesto „izverstnejše prevode“ — „umotvore“ in ravno v tem članku v 17.